

NARODNI DELAVEC

Izhaja v Trstu
vsak petek ob 5. pop.
Rokopisi se ne vra-
čajo. Nefrankovna
pisma se ne spre-
jemajo.
Uredništvo in upravništvo
ul. del Lavatolo
št. 1, I.
Telefon 18-67.

Posamezne štev. se
prodajajo po 6 stot.
Inserati se računajo
na milimetre v šir-
nosti na kolone, in
sicer po 8 stot. za
vsaki mm. Za več
nego 10kratno obja-
vo pa po dogovoru.
Naročnina za celo
leto K 4.—; za pol in
četrt leta razmerno.

Glasi „Narodne delavske organizacije“ in „Zveze jugoslovanskih železničarjev“.

Zaradi ljubega miru!

Nekam čudne so res razmere pri nas v Trstu, takšne, da postajajo človeku z navadno državljansko pametjo skoraj neumljive. Skoraj bi bilo treba, da oblije nas preprosta ljudi, ki se iz svoje želje nas skandajnosti ne moremo dvigniti do mišljenja in pojmovanja onih srečnejšev z zlati obšitimi orlatniki, njihov patron sv. Birokracij s prav posebno svojo milostjo, da bi potem vsaj nekoliko mogli pomiti blagoslov in srečo, ki rosita na nas ne- vredneže iz njihovih blagoslovljenih rok.

Predzadnje število našega lista nam je zaplenilo c. kr. državno pravdnštvo, češ ker smo se z uvodnim člankom pre- grešili proti § 300 kazenskega zakonika. Poglejmo nekoliko, kaj neki določa ta pa- ragraf, zaradi katerega je bil naš list za- plenjen. Evo ga:

„§ 300. Kdor na očitnem kraju, ali pred več ljudmi, ali v tatisenjenih delih, razširjanjih podobah ali pisanjih z zasmehovanjem, zasramovanjem, neresničnim pri- povedovanjem, ali s prevračanjem dogo- kov zaukaze ali razsodbe oblastni v nič devati, ali tako druge k sovražstvu, k za- ničevanju ali k pritoževanju, ko nimajo zakaj, zoper državne ali občinske oblast- nje ali zoper posamezne organe vladar- stva glede na njih uradovanje, ali zoper pričo ali izvedenca glede na njune izpo- vedebe pred sodno nadražiti skuša, je kriv, če se v tem ravnanju ne pokaže kako drugo huje kaznovano dejanje, pre- greška podšuntovanja in zapade zaporu med enim in šest meseci.“

Tako torej ta znameniti § 300 kaz.

Torej z zaplenjenim stavkom smo za- krivili pregrešek podšuntovanja proti dr- žavni oblastni oziroma proti posameznim organom vladarstva!

Vprašamo torej: proti kateri državni oblastni in proti katerim posameznim organom vladarstva?

Nadalje vprašamo: v čem smo za- smehovali ali zasramovali te oblastni, kaj smo pisali ne resničnega, katere dogodke smo prevrnili?

O kaki državni oblastni in o kakih govori, torej to sploh ne pride v poštev; ostanejo nam torej samo še — „posamezni organi vladarstva“.

Poglejmo torej, kateri naj bi bili po naukih sv. Birokracija ti „posamezni or- gani vladarstva“.

Imenovali smo pred vsem „cesar- skega kraljevega namestnika v Trstu, princa Hohenlohe“, imenovali smo ga „rdečega princa“, kakor ga je imenovalo že nebroj avstrijskih ča- sopisov, katerih pa nobeden ni bil zato konfisciran.

Imenovali smo nadalje „ravnatelja c. kr. javnih skladišč c. kr. dvor- nega svetnika Minas“ in poleg njega tudi „c. kr. inspektorja Po- lacc“.

Imenovali smo nazadnje tudi — Pa- gni in Pagninijance, ki so po mnenju slavnega c. kr. državnega pravdnštva menda tudi — „posamezni organi vladarstva“!

Ko smo dognali to, vprašamo sedaj: v čem smo zasmehovali ali zasramovali te „posamezne organe vladarstva“? Kaj smo pisali o njih neresničnega, katere do- godke smo prevrnili?

O kakem zasmehovanju ali zasra- mo- vanju ni v cellem spisu niti sledu, kar nam more izpričiti vsak poštenjak, gotovo tudi c. kr. namestnik sam in ne manj tudi „posamezni organ vladarstva“ — Pagnini, ako razume, kar smo pisali.

Ali smo torej pisali neresnico, ali smo prevrnili dogodke?

V zadnjem našem listu smo že slo- vesno zatrdili, da smo pisali le resnico in

nič drugega kakor resnico, in to zatrju- jemo tudi danes in to tembolj, ker se c. kr. državni pravdnik nikakor ni dotaknil naše zadnje številke, v kateri smo to trdili. Saj bi bil vendar moral kratko- malo konfiscirati ves uvodni članek zadnje številke, ako bi bil neresničen, saj bi bili prav s tem člankom „pisali neres- nico in prevračali dogodke“. C. kr. državni pravdnik je stem, da ni konfisciral tega članka, sam obsodil sebe in konfiskacijo uvodnika v predzadnji šte- vilki!

In dali bomo priliko c. kr. državnemu pravdniku, da pojasni to svoje, vsaj za nas popolnoma neumljivo postopanje, na pristojnem mestu, dokazali mu bomo tedaj, da smo pisali resnico in le resnico.

V ponedeljek, dne 14. marca t. l., je bil strokovni tajnik N. D. O. pri c. kr. inspektorju Polaccu v stari prosti luki, kjer je na povabilo c. kr. dvornega svet- nika Minas pregledal novo listo sprejetih delavcev ter našel, da je uvrščenih v to listo edino le šest delavcev iz liste N. D. O., dočim je uvrščenih 121 Pagninijancev. To dejstvo lahko izpriča strokovni tajnik N. D. O. pod prisego in enako mora po- tvrditi tudi c. kr. inspektor Polacco.

Da je Pagninijeva lista imela do petka, dne 11. marca, v prvi vrsti po od- štetih regnikolih 106 delavcev, ki bivajo nad 4 leta v Trstu, v soboto, dne 12. marca, torej po 24 urah, pa kar naenkrat 121 pristoih tržačanov, to potrdi lahko c. kr. policija v Trstu, ki je to dejstvo dognala in uprava c. kr. javnih skladišč in vsi tisti, ki so videli listo.

Bog pomagaj vendar, kaj smo torej tu pisali neresničnega, kaka dejstva smo tu prevračali ali prevrnili, da je c. kr. državno pravdnštvo moralo konfiscirati članek, v katerem smo popolnoma suho- parno konstatirali te številke?

Vprašamo le: zakaj pa ni konfisciral „Piccola“, ki je na najnesramnejši način hujškal celo tržaško italijansko javnost na onih ubogih 64 slovenskih delavcev, ki je nahujskal svoje ljudi tako daleč, da so obetali slovenskim delavcem, da jih bodo pobili kakor pse jih poklali kakor prasce, jim porezali glave ter jih pome- tali v morje?

Seveda, če mi napišemo par resničnih besed in se ne ustrašimo resnice zabrusiti v obraz tudi kakemu c. kr. namestniku in drugim c. kr. zlatovratnežem, potem hajde po nas seveda zaradi — ljubega miru! Potem „zasmehujemo in zasramujemo, pripovedujemo neresnico in prevračamo dogodke“, če pa drugi dvigajo vse hudiče in ves pekel na nas, če hujšajo narav- nost k poboju in umoru, potem pa c. kr. državni pravdnik zatisne obe očesi in si nareže prednji se debelo desko, da le ne bi videl vsega vsega tega, seveda vse to zaradi — ljubega miru!

O, sv. Birokracij, posveti vendar s solnčnim žarkom svoje milosti v meglo naše preproste državljanske zabitosti in razženi jo, da bomo mogli umeti to ne- skončno modrost tvojih prevrženih sveče- nikov, kajti sicer smo prisiljeni slediti svoji lastni neumni pameti ter si pač misliti:

dvojna je mera, s katero se reže kruh pravice v Trstu, ena za site Itali- jane, druga pa za lačne Slovence. Seveda za Italijana ni niti treba noža, saj mu dajo cel hlebo, za Slovence pa tudi ne, saj mu itak ne morejo odrezati nič. Ker so že onemu dali vse zaradi — ljubega miru!

Da bo imel gospod c. kr. namestnik — mir, ne sme dobiti Slovenec kruha, pač pa razni pagninijanski izvržki člo- veštva, čestni roparji in ubijalci, razni Pencoti in Mettuglioti, da bo imel mir Pagnini, da se ne bo razbural čifut na trgu Galdoni, je treba izstradati slovensko delavstvo, da bodeta Minas in Polacco, s križci za zasluge okrašena, lahko mirno

počivala na svojih lovorikah, pridobljenih pod rdečebelozeleno firmo bivše „Ginna- stiche“, zato nam štrik na vrat in na prvo ulično laterno z nami!

Gospod c. kr. državni pravdnik, zato pa le še zaigrajte na § 300, saj se pod vašimi rokami razteguje i krči kakor har- monika pouličnega godca, in mi bomo, seveda zaradi — ljubega miru, plesali, kakor nam bodele godli vi in vaši varo- vanci, ali pa tudi — ne!

.. ZVEZA .. JUGOSLOVANSKIH ŽELEZNIČARJEV.

Določbe v zadevi plač železniških delavcev z redno dnevno plačo.

(Konec.)

III.

Delavni dnevi. Delavni čas. Nadurno delo in plačilo zanje.

Za delavce v kurilnicah in obratnih delavnicah, kakor v električnih centralah, so delavni dnevi, dnevni delavni čas, od- mori itd. urejeni po odloku c. kr. želez- niškega ministrstva z dne 10. decembra 1898, št. 54579 po „Delavnem redu za osebe, uslužbene v delavnicah in kurilni- cah“, oziroma po določbah v smislu od- lokov c. kr. železniškega ministrstva z dne 4. novembra 1908, št. 57816 in z dne 30. decembra 1908, št. 64.300 izpopolnje- nega, vsled določbe c. kr. železniškega mi- nistrstva z dne 10. oktobra 1902, št. 37160 vpeljanega delavnega reda.

Za delavce v signalni delavnici, pod- rejeni c. kr. železnico vzdrževalni sekciji Trst, je delavni čas urejen z odlokom c. kr. železniškega ministrstva z dne 7. marca 1909, št. 13585/22 a, št. ravnateljstva 10641 iz leta 1909.

Za delavce pri železnico vzdrževalni službi je določiti delavni čas, ki pride na normalne tedenske dneve, (delavne dneve), med 6. uro zjutraj in 6. uro zvečer, pri čemer se je ozirati s strani predstojnikov na službeno zahtevo, krajevne in vremenske razmere (vročina). Poldrugourni odmori, od katerih mora trajati popoldnevni od- mor vsaj 1 uro, se v delavni čas ne štejejo.

V Dalmaciji se more določiti delavni čas sporazumno z delavci tudi pred 6. uro zjutraj ali po 6. uri zvečer, pri čemer se podaljša popoldnevni odmor. Recimo: predpopoldne od 6. ure zjutraj do 12. ure opoldan, popoldne od 3. ure do 7. ure zvečer, opoldne torej odmora 2 uri.

Za čas, ko morajo biti delavci pri- pravljani za službo, se računi trajanju primerno s celimi dnimi ali pa po dese- tinkah dnine.

Ureditve delavnega časa za delavce v skladiščih za tovorno in brzovozno blago se bo izvršila na podlagi inštrukcije II, del II, člen 2.

Za delavce kurilnic in postajne službe, katerih službena uporaba ostane odvisna od prometa vlakov, se ima določiti dnevna služba po obstoječih normah za službo in odmore; tem delavcem pripada pri polni plači 2 krat v mesecu po 16 ur počitka po dnevu, ali pa enkrat v mesecu 24 urni počitek, razum tega v svrhu cerkve- nega obiska, ako to ni določeno že v služ- benem redu, na eno nedeljo v mesecu za to potrebni prosti čas, pri katerem pa ni potrebno, da bi se raztegnil čez celi pred- poldan.

Delavcem v materialnih skladiščih se določi časnim razmeram odgovarjajoč de- lavni čas tudi le za delavne dneve in to od 6. ure zjutraj do 6. ure zvečer z od- morom poldruga ure opoldan.

Za razumevanje „nadure“ in odškod- nino zanje so merodajne določbe delav- nega reda, kakor določa inštrukcija VIII. § 54.

IV.

Uporaba delavcev na mestih podurad- nikov in uslužbencev.

Ta mesta so po številu za vse služ- bene oddelke določena; vendar pa lahko povzroči množeca se službena potreba od časa do časa več takih mest, kakor jih je določenih za normalno službo, naprimer pomnoženje oddelkov za spremljevanje vlakov in strojev.

Ako se uporabi kak delavec z redno dnevno plačo kot „substitut“ ali le „po- možno“ na kakem mestu poduradnika ali uslužbenca (kategorija slug) brez ozira na to, ali je to mesto normirano ali ne, ima ta opravljati svojo službo za časa tega službovanja po službenem redu, kateri je določen za dotičnega poduradnika ali uslužbenca, pri vozni službi po redu, ki pride tam v poštev. Za čas te uporabe dobi dotični delavec plačo poduradnika ali sluge, ako je ta višja, kakor njegova normalna plača; pri tem se ima všeti dnevna doklada od 20 vin., ki je določena za Trst in območje. Za časa te uporabe vleče tak delavec tudi postranske dohodke, ki pripadajo kategoriji poduradnikov ali slug.

Pač pa se nadure med časom te službene uporabe ne odškodujejo.

Za ključavničarje je odmerjena za čas uporabe pri vozni službi dnevna plača K 3.20.

Pri železnico-vzdrževalni službi dobi prožni delavec, kateri se uporabi za službo čuvaja, za čas te uporabe za vsako pričeto 24 urno službo na dan 40 st. več in te precej po vstopu v to službo.

V.

Uporaba izven stalnega bivališča.

Za delavce kurilnic in obratnih delav- nic ter električnih central veljajo v tem slučaju določbe delavnega reda.

Vsi drugi delavci v redni službi z dnevno plačo sprejmejo pri službeni upo- rabi svojega bivališča — vozna služba je seveda izvzeta — od dneva njih odhoda do dneva vrnitve poldruga, dnevno plačo; ako je vsled take službe primoran dotični delavec prenočevati v takem kraju, ne da bi mu železniška uprava nudila primerne- ga zavetišča, ima dniti dvojno dnevno plačo.

Pri prožnih delavcih je določiti za mesto stalnega dela proga, katera je do- ločena prožnemu mojstru, pod katerim de- lajo. Vendar pa je uporaba prožnih delav- cev na progah drugih prožnih mojstrov po možnosti opustiti.

VI.

Nameščanje delavcev.

Ako se kak delavec v redni službi z dnevno plačo uvrsti potom kolekovanega sprejemnega lista na kako mesto podurad- nika ali sluge, dobiva tisto dnevno plačo, katera je tačasno določena za „pomozne poduradnike ali pomožne sluge“.

V Trstu in območju ima dotični de- lavec vrhutega še pravico do doklade 20 st. na dan.

VII.

Prenehanje službenega razmerja.

Za razdružitve službenega razmerja so merodajne določbe delavnih redov, oziroma § 138 službenega reda.

Tisti delavci, ki se odpuste iz službe vsled odhoda za izvršitev vojaških vaj ali 8 tedenskega vojaškega službovanja, se morajo po izvršitvi vojaške službe precej sprejeti zopet v službo; ako pa se odpove služba vsled potrebe skrčenja števila de- lavstva, se morajo pri zopetni potrebi sprejeti v prvi vrsti odpušteni delavci.

Te določbe stopijo v veljavo takoj po dnevu objave v veljavo in se ima obvestiti vse delavske osebe o vsebini te določbe.

Vsi navadni stalni delavci, kateri imajo zdaj manjšo plačo, kakor je določena vsled te odredbe, imajo dobiti od 1. marca t. l. dnevno plačo, ki je določena kot naj- manjša plača.

**zjž— Železniška nesreča v Uher-
shem.** Na javnem shodu v Mezimosti je
referiral državni poslanec Buřival o želez-
niški nesreči v Uherškem sledeče:

Grozna katastrofa v Uherškem je
vzbudila tudi javnost iz njene brezbriz-
nosti, da zdaj zasleduje in se prepriča,
kdo je bil te grozne nesreče kriv.

Krožilo je mnogo poročil, katera so
zvalila vso krivdo na železniško osobje,
tudi listi so poročali tako.

Kdo pa je bil glavni povzročitelj te
nesreče, katera bo še dolgo bodla go-
spodo pri zeleni mizi, se je razložilo jav-
nosti po za to poklicanih strokovnjakih in
sicer, da tukaj ni krivo službeno osobje,
ampak znani sistem štedljivosti in biro-
kratska uprava te podžaljene železnice.

Govornik opisuje lego postaje in raz-
krinka pomanjkljivost prometne uprave.
Naj javnost izve o vseh teh nedostatkostih
in o muki sicer tudi k človeški družbi
štetih železniških uslužbencev, kateri so
važen mehanizem in katerim zaupa jav-
nost prevoza svojega življenja in svojega
tovora. Javnost pa smatra železniške usluž-
benca za dobroplačane in dobro situirane
sluge.

To mnenje pa je popolnoma napačno.
Ne samo, da se železniško osobje za svojo
težko in odgovorno službovanje slabo plača,
izrablja se tudi do skrajnosti telesno in se
mu kratijo še jezikovne pravice.

Plača ne zadostuje za preživitev in
stanarina ne odgovarja resničnim razme-
ram, to je vedno rastoči najemnin.

Napram temu vprašanju in drugim
nujnim zahtevam ostaja c. k. železniško
ministrstvo hladnokrvno, in se vedno izgo-
varja na finančno ministrstvo, in to zopet
na pomanjkanje denarnih sredstev, in na
drugi strani pa vidimo, da se mečejo mi-
lijoni brez vsega premisleka za razne po-
trebne in nepotrebne izdatke.

Ako se ozmemo nazaj, pridemo do
pripoznanja, da je bil minster Bilinski tisti
kateri je zasledoval štabiliziranje železniškega
osobja in sicer z dobrim namenom, da
pridobi železnici zmoglo, stalno in dobro
izšolane osobje, kar bi bilo gotovo le v
prid železniški upravi.

Ko pa se je videlo, da bi se stem
obremenila državna blagajna, je moral to
akcijsko opustiti, ker je takrat tudi izstopil
iz ministrstva in se je vsa ta zadeva de-
loma popolnoma pozabila.

Tudi je svoj čas železniški odbor v
ministrstvu stavil prejšnjemu železniškemu
ministru dr. Deršati zahtevo, da se
mora izpopolniti od časa do časa vozno
osobje iz skladiščnih delavcev, kar se je
sicer pripoznalo, ampak je stvar zopet
zaspala, ko je odstopil minister Deršata.

Službena pot, po kateri morajo še
danes vlagati železniški uslužbenci svoje
prosnje, ne odgovarjajo več današnjemu
času in bi se morala tudi ta stvar preu-
rediti in prilagoditi današnjemu času.

Posebno bi morali tudi zahtevati, da
bi se pogodbeno razmerje uslužbencev po-
stavilo na postavno podlago.

Službeni red mrgoli sicer paragrafov
o dolžnostih uslužbencev, o njih pravici
pa najdemo v teh paragrafih prokleto
malo.

Pri nesreči v Uherškem se je doka-
zalo, kakšen važen del železniškega pod-
jetja je ravno železniški uslužbenec in se
je jasno pokazalo, kam privede nemarnost
in sistem birokratskega štedenja gotovih
gospodov pri upravi železnice.

Javnost se le na kratko bavi z želez-
niškimi uslužbenci in to le pri kaki ne-
sreči, potem pa precej pozabi nanje.

Z avtomatičnim napredovanjem se je
pomagalo nekaj starejšim in višjim usluž-
bencem, nižje kategorije pa niso dobile
nič in to je slavna zmaga gospodov koa-
alicije in njih 4 letne pogodbe, kar se je
pa uničilo sedaj vsled pritiska razmer.

Temu so pridružili še izjava finančnega
ministra, da se zahteve uslužbencev ne
morejo prej urediti, dokler se ne dovolijo
n o v i d a v k i !

Povišanje tarifov bi se imelo upora-
biti za gmočno zboljšanje železniških usluž-
bencev, ampak kakor se vidi, se bo to
zvišanje tarifov rabilo zopet le v militari-
stične svrhe in za polnitev državne bla-
gajne, katera se je po aneksiji Bosne in
Hercegovine precej osušila.

V humanitarnih zadevah je še mar-
sikalj popolniti. Zahtevati se mora in to
zahtevo je treba podpreti s pritiskom, da
se v zadevi „Zavarovalnice proti nezgo-
dam“ obvestijo dotični v njih materinem
jeziku, ki je v deželi v navadi, ravno tako
se ima tudi obravnavati pri preiskovanju
s strani zdravnikov v jeziku, ki je dotič-
nemu uslužbencu razumen.

Tudi z ozirom na bolniško blagajno
železnice je rešiti več potrebnih vprašanj.

Kolikokrat se kak uslužbenec s strani
železniškega zdravnika ne pripozna za bol-
nega, ker ta gospod predstojnik tako hoče
ali ker primanjkuje osobja.

Gledati je nam na to, da bo zdrav-
nik opravljal svojo službo kot zdravnik
bolniške blagajne, ne pa kot zdravnik
uradnik železnice.

V zadevi narodnega vprašanja vam
kličem: varujte in spoštujte vedno in pov-
sod svoj materni jezik.

Vaša stanovska vprašanja pa vedno
zasledujte in podpirajte pri tem drug dru-
gega z vso silo, da se enkrat doseže po-
trebna ureditev vaših socijalnih razmer.

zjž. Železniški delavci na progi.

Zopet pride kmalu čas, ki je muka za
prožnega delavca. V najhujši vročini s
krampom v roki delati po 10 in pol ure
na dan, to pomeni v dvajsetem stoletju
pri c. k. železniški upravi suženjstvo. No-
bena vrsta delavcev in tako na slabem,
kakor ravno prožni delavec, ki je poleg
svoje najslabše plače podvržen tudi vre-
menskim nezgodam. Ako lije dež ali raz-
saja huda mrzla burja, ni možno oprav-
ljati dela, in zaslužka — ni, ter zasluži
marsikateri teden ubogi delavec komaj
kaki 10 K, in stem mora plačati stana-
rino ter preživljati sebe in tudi svojo dru-
žino. Komaj pa pride bolj stanovitno vreme
poletja, pritisne že tudi vročina, in želez-
niška uprava podaljša — delavni čas.

Upamo, da tudi za prožnega delavca treba
enkrat enake ureditve delavnega časa in
upamo, da se naša organizacija Z. J. Ž.
zavzame za to vprašanje.

Trpini na progi.

zjž— Podružnica Rihenberg Z. J. Ž.
Za nedeljo, dne 10. aprila t. l., ob 2.
uri popoldne sklicujejo se v gostilno Ger-
zej vsi železniški čuvaji te proge na važen
sestane. Ker gre za zelo važna vprašanja
železniških čuvajev, prosimo, da se udeleži
tege sestanka osak službe prosti čuvaj.

Odbor.

**zjž— C. kr. kurilnica drž. žel.,
Gorica.** Vendar se je enkrat ganilo v
sršenevem gnezdu. Slišati je, da je vložil
od predstojnika občestvoštovani Rotar-Rau-
tar proti listu „Narodni Delavec“ tožbo
radi žaljenja časti potom tiska. Stem se je
doseglo, kar se je želelo, ker Rotar-Rau-
terja bi uslužbenec ne mogel tožiti, ako
ga c. k. železniška uprava noče tožiti na
podlagi obdolžitve s strani drugih usluž-
bencev. Ima pač velikega prijatelja v svo-
jem predstojniku. Zdaj se je marsikate-
remu oddahnilo srce, kajti pri ravnatel-
stvu so se tega zasledovanja čudno
brani, pri sodnji pa se bo moralo o vsem
govoriti in se bo tudi govorilo. — Zdaj
pa povrnimo zopet malo k predstojniku
Neudegg. Le ta je odpustil kurilca Ge-
sama pod pretvezo „radi pomanjkanja
dela“, v resnici pa vemo, da ga je odpu-
stil radi tega, ker se je upal povedati
nekaj resnice iz kurilnice. Komaj pa je
odpustil Gesama radi pomanjkanja dela,
že je sprejel v službo komaj po kakih 10
dneh zopet dva nova delavca. Stem menda
hoče uresničiti inšp. Neudegg sledeči iz-
govor strojnega mojstra Scholza z dne 17.
marca t. l.: Prvi za Gesamom pride Kra-
mer in potem še par drugih. Stem da spre-
jema nove delavce ob pomanjkanju dela,
se menda pripravlja pot, da se res odpu-
ste še drugi od dela. Apeliramo tukaj na
pravičnost c. k. železniške uprave in v tem
slučaju na ravnatelja dvorne svetnika
Galambosa, da napravi enkrat konec temu
preganjanju marljivih, poštenih delavcev in
pouči inšpektorja Neudegga, da ima tudi
pošten delavec c. kr. želez. pravico pove-
dati svoje mnenje. Tako bi vsaj mi mislili
da bi moralo biti tako v tem blaženem
dvajsetem stoletju pri c. k. železniški
upravi.

Velika javna skupština N. R. O.

PULA, 22. marca 1910.

O drugoj točki dnevnog reda

II. Povreda hrvatskog jezika u
kotar. bolestničkoj blagajni
izvjestio je drug Vranković.

Istaknuo je uz neprestano odobravanje
radnika dužnost našu, da branimo isto
tako naša narodna prava kao i staleška,
jer time samo stičemo pravo, da u narod-
nom životu zauzmemo onaj položaj, koji
nam pripada. Oborio se je oštro na
social-demokrate, koji dok u svojim pro-
gramima i govorima ističu, da su inter-
nacionalci i da svaki narod ima pravo, da
bude služen u svom jeziku, u praksi su
svuda i uvijek protiv prava potlačenih
naroda, kako nam dnevno dokazuje nji-
hov rad za izrabljivanjem našeg radništva
u političke svrhe. Internacionalci na jeziku,

gdjegod mogu, su se do sada u Puli po-
kazali taljanskiji od samih Taljana. Spo-
minje izbor dr. Rizzi-a i najnoviji njihov
postupak sa izgonom našeg jezika iz kot.
bolestničke blagajne.

Dok su nam sami Taljani priznavali
naš jezik i upotrebljavali u službi tiskalice
i u našem jeziku, dotle social-demokrati,
koji su došli na upravu zavoda i našim
glasovima, uvadaju čisto i samo
taljanske tiskalice i to još uz
sudjelovanje „jugoslavena“. Ako je sa
strane taljanskih social-demokrata takav
postupak kršenje njihovog programa, sa
strane „jugoslavena“, koji se ističu kao
jedinu branio i zastupnici naroda, takav
je postupak izdaja.

Ne vrijedi tu izgovor, da nije bilo
vremena za to urediti, jer taj bi mogao
obstojati premda neopravdan, da se je
stvar zadržala pri starom. Ali provesti
nove tiskalice i u tima izključiti naš jezik,
to je promišljen korak, koji ide za otima-
njem jednog našeg prava, koje već imamo.

Protiv toga postupka moramo da
ustanemo, mora naše radništvo. da po-
digne svoj glas i osudi postupak social-
demokrata u upravi kot. bolestničke bla-
gajne. Naše radništvo mora da „jugosla-
venskim“ social-demokratima, čijim je su-
djelovanjem uzsljedio takav postupak,
očito pokaže, što misli o toj izdaji. (Odo-
bravanje).

Čita resoluciju:

„Narodno radništvo svjesno dužnost,
koju ima da brani isto tako svoja narodna
kao i staleška prava,

s m a t r a najnoviju povredu hrvatskog
jezika u kotarskoj bolestničkoj blagajni
krnjenjem dosad uživanog prava;

protestira najodlučnije protiv tog
postupka internacionalnih socialdemokrata,
čime su isti još jedan put dokazali, kako
poštivaju narodna prava;

z a k l j u č u j e poraditi svim silama
oko ponovnog priznanja hrvatskog jezika
ravnopravnim u svem poslovanju kot. bol.
blagajne sa taljanskim

i u to ime p o z i v a sve svjesne na-
rodne ljude, da ga podupru u borbi. (Odo-
bravanje).

Predsjednik otvara razpravu i pita,
želi li tko govoriti.

Za riječ se javlja Furlan (jugosla-
venski social-demokrat), koji netom stupa
na podij, podigne buru prosvjeda protiv
sebe, što je počeo da govori šeširom na
glavi. Buka i vika je trajala nekoliko časa
i teško mukom mogao se je narod umi-
riti, da mu dozvoli govoriti. Svaka njegova
riječ izazvala je ogorčene prosvjede veći-
nom drugova, koji su prije bili u social-
demokratskim redovima i upoznali njihov
postupak.

Htio je, da obrani jugoslavenske
social-demokrate navadajući, da oni nijesu
kao stranka zastupani u kot. bolestničkoj
blagajni, već kao zastupnici strukovnih
skupina. Što se tiče jezika, to radnik ve-
ćinom ne dobiva u ruke dotične tiskalice,
po tom ga ne smije biti briga, ako su i
kineske.

Odgovorili su mu drugovi: Uravić,
Dorčić, Vitasović, razsvjetljajući
postupak social-demokrata, i Vranko-
vić, koji osvrćući se na njegove riječi,
vidi baš u tome nedostojni postupak
social-demokrata, što su u kot. bol. bla-
gajni izabrani social-demokrati ne kao
takvi, već kao zastupnici strukovnih sku-
pina, u kojima ima mnogo radništva, koje
nije social-demokratsko. Izdaja jugoslavena
nije ništa manja time, što u kot. bolest-
ničkoj blagajni sjede „jugoslaveni“ ne kao
zastupnici stranke, nego kao zastupnici
strukovnih skupina, i ti ljudi su jedni te
isti bili oni predstavnici stranke ili što
drugo, tim više, ako su to tako istaknute
njihove osobe, kao što je bivši kandidat u
općoj kuriji za sabor Jelčić.

Što se tiče pak odgovora, da njima
nije stalo, kakve su tiskalice, bile one i
kineske, to je baš ono, što mi ho-
ćemo da dokažemo, da je njima
deveta briga do narodnih prava i
narodnih interesa, već da im ta služe
samo za zavaravanje naroda.

Resolucija stavljena na glasovanje od
predsjednika bila je jednoglasno primljena
buduće se je Furlan bio već udaljio uz
silno žviždanje, a ono par drugih social-
demokrata se pritajilo.

Tako ogorčenog naroda naše skup-
štine ne pamte i mislimo, da će povici i
držanje našeg naroda biti poduka gg.
social-demokratima, što radništvo drži do
njihovog postupka, jer rekbi da naši „jugo-
slaveni“ veoma malo poznadu naš narod.

Iza kako se je slegla bura, izvješćuje
drug Vranković o

III. Postupku social-demokrata
prama radnicima „Bauamta“.

Obrazlaže sporazum internacionalne
zidarske organizacije sa poduzetnicima po
kojem radnici zaposleni kod „Bauamta“ u
slučaju prelaza vani ne smiju se uzeti u
posao. Takav postupak je infaman, jer
tim sila veliki broj radnika (preko 3000),
da se posvema pokori svom poslodavcu,
ako ne će ostati bez kruha. Nedostojan je
i radi toga, što time hoće social-demo-
krati da prisile ljude, da stupe u njihovu
organizaciju, čime krše slobodu samoodlu-
čivanja, za koju kažu, da se bore.

Predlaže na prihvrat slijedeću reso-
luciju:

„Radnici, zaposleni kod c. i k. po-
morskog kopno-vodogradjevnog ureda u
Puli

n a z r i j e v a j u u najnovijem postupku
internationalne organizacije zidarskih rad-
nika, kojom je ista pokušala, da zaprijedi
primanje na rad sa strane poduzetnika —
radnike, koji nijesu kod iste organizirani,
povredu slobode samoodlučivanja;

s m a t r a j u dotični postupak nape-
ren protiv jednog dijela radnika nedostoj-
nim, buduće se time ide za lišenjem zarade
velikog dijela radništva i time ga mate-
rialno oštetiti.“

Resolucija je bila jednoglasno prim-
ljena, na što predsjednik zaključio veoma
uspjelu skupštinu.

Glavna godišnja skupština N. R. O.

PULA, 27. marca 1910.

Na Uskrs u jutro obdržavala se je
II. glavna skupština naše N. R. O. uz
veliko sudjelovanje članova (preko tri sto-
tine).

Predsjednik Križ otvara skupštinu
pozdravljajući prisutnog strukovnog tajnika
Ekara u zastupstvu centrale N. D. O.
iz Trsta. Preporuča članovima, da pom-
ljivo saslušaju izvješća tajnika i blagajnika,
koji će im podati sliku prošlogodišnjeg
rada. Ističe napredak naše podružnice i
financijski i u broju članova. Spominje
glavnu stečevinu lanijske godine, ustanovu
podpornog fonda, koji danas broji 376
članova. Preporuča članovima tačnost u
plaćanju članarine i neka nastoje uputiti i
drugo radništvo na organizaciju. Dotaknuo
se i nekih momenata, koji spadaju na
ovogodišnje djelovanje te podaje riječ
drug Vrankoviću, da pročita tajničko
izvješće.

U obširnom izvješću tajnik se osvrće
na sve momente društvenog djelovanja
kroz prošlu godinu. Istakne porast članova
za 162, od kojih zadnja četiri mjeseca
137. Taj porast neprestano traje, jer do
danas se je ove godine upisalo 117 novih
članova.

N. R. O. obdržavala je prošle godine
37 odborskih sjednica, 3 javne skupštine
i 12 raznih sastanaka ne brojeći sastanke
zaupnika.

Razna pitanja radnička, koja traže
riješenja, nastojala je N. R. O. da ih po-
spješi, tako pitanje pensija arsenalskih
pensioniraca starog stila, polsatni rad kod
bauamta, pitanje skupoće stanova i živeža,
pitanje četvrtog lječnika kod bolestničke
blagajne i razna druga pitanja, gdje je
N. R. O. uvijek intervenirala ili preuzela
inicijativu.

Za svoje članove brinula se je namje-
štanjem, dijeljenjem podpora, kojih je u
svemu podijeljeno K 983, i podavanjem
zajmova, kojih je dano K 694 a povra-
ćeno K 411.

Istakne predavanja, koja je N. R. O.
bila počela držati, nu radi radnje u arse-
nalu morala je prekinuti. Predavao je dr.
Zuccon: O državi i općini, a b. lo je
još najavljeno šest predavanja. Zabava je
N. R. O. obdržavala: 2 pučka plesa i za-
bavu 1. maja. Ističe ednošaj sa centralom,
izvješćuje o sastanku u Divači, o promi-
nulim članovima, kojih je 4, i o jednom
izključenom, buduće je radio protiv interesa
društva.

Napomene, da nas čeka još ogroman
posao, koji traži puno rada, da okupimo
u naše kolo još tisuće i tisuće naših dru-
gova, koji nijesu organizirani i da uvedemo
druge ustanove u korist našeg članstva.

Blagajnik drug Stari izvješćuje o
blagajni: Primitak je iznašao kruna
3.416 20 izdatak K 2.804 19, od toga
K 300 doprinos glavne skupštine u pod-
porni fond. Imovina društvena iz-
naša koncem godine K 1.822 56.

Drug Stahan izvješćuje o „podpor-
nom fondu“: Primitak je iznašao K
899 08, od toga doprinosi članova K
431 20. Izdatak K 518 12; na pod-
pore K 492 — i to od augusta do de-
cembra (pet mjeseci). Koncem godine

je podporni fond imao u blagajni K 380.96.

Na to u odsutnosti revizora predsjednik čita izvješće revizora, koji javljaju, da su pregledali račune i knjige i našli sve u potpunom redu te predlažu absolutorij odboru, a blagajniku i tajniku zahvalu u zapisnik.

Nato u kratko pozdravi glavnu skupštinu u ime centrale i predsjednika dr. Mandića strukovni tajnik Ekar te preporuča članovima, da se čim više zauzimaju za organizaciju, koja se je u kratkom vremenu svog opstanka istakla tako lijepim napretkom.

Skupština prima izvješća tajnika i obaju blagajnika kao i predlog revizora.

Pri izboru novog odbora predsjednik javlja, da budući prezaokupljen poslom ne može više primiti predsjedničku čast, ali obećaje i nadalje N. R. O. biti uvijek na pomoći i promicati njezine interese. (Odobranje).

Na to su bili jednoglasno izabrani za predsjednika Vranković Petar, a u odbor: Antončić L., odv. kandidat; Brenčić A., jedrar; Čajko V., kovač; Čubrinić V., kovač; Gržićić M., stolar; Jelavić, učitelj; Karabaić V., kotlar; Pechmann P., bravar; Sladonja M., priv. čin.; Stahan J., bravar; Stari I. brodograditelj; Subar M., bravar; Susteršić L., radnik pri prahu; Tavčar V., stolar; Vitasović L., klesar; **zamjenici**: Lukšić J., težak; Mitterreger R., konduktor tramvaja; Radović J., kanc. činovnik; Randić P. ljevač; Tomašić R. kanc. činovnik; Vasilčić A., zidar.

Revizori: Mladinec L., knjigovodja; Pavlović I., kolar; Stihović J., ravnatelj Posujilnice.

Kontrolna komisija: Dr. Laginja M.; Križ L.; Rak F. bravar; zamjenici: Dujmović L., kovač; Ferenčić P., zidar.

Obrambeni sud: Pavletić I., tesar; Zucconi I., ložak.

Vranković zahvaljuje na izboru. U prvom redu zahvaljuje dosadašnjem predsjedniku za njegov rad u korist organizacije i preporuča mu, da i nadalje bude N. R. O. na pomoći. Što se tiče budućeg rada, ne obećaje ništa, jer kakvi će biti članovi, tako će i N. R. O. moći da po kaže svoj rad. Nada se, da ga članovi dovoljno poznavaju, on može samo to reći, da će raditi kao i dosada, po mogućnosti i više, a očekuje od svih, da ga u radu podupru, da se ispune želje svijeta, da nam N. R. O. postane čim jača i moćnija u korist narodnog radništva.

Pri eventualijama odbor predlaže, da članovi N. R. O. ne smiju više nikome davati za kolekte, koje se obično kupe među arsenalnim radništvom, već da upute isto na organizaciju. Taj zaključak stupa u krepost sa 1. juna, da se svakome dade prilika, kako bi se organizirao.

Pošto je strukovni tajnik Ekar obavijestio skupštinu o raznim važnim stvarima, koje namjerava centrala izvesti tekom ove godine, te buduć nema drugih predloga, to predsjednik zaključuje skupštinu.

DOMAĆE VESTI.

d— **Vsled nevarne bolesti**, ki je zadela našega predsednika tov. dr. Mandića, odpadejo vse za dne 3. in 4. t. m. namerna večje prireditve, shodi in sestanki. Kdaj se vrše te prireditve, naznamo pravočasno dotični m. podružnicam.

d— **Predavanje**. Jutri, v soboto, dne 2. t. m., ob 8. zvečer se vrši v društveni dvorani N. D. O. ul. Lavatoio 1. predavanje. Predaval bo g. Krivic iz Ljubljane o predmetu: Masaryk in njegovi življenjski nazori. Profesor Masaryk slavi letos svojo šestdesetletnico in ni ga

znanstvenega društva, učenjaške družbe in ne posameznega učenjaka in misleca, ki bi se ne bil spomnil ob tej priliki tega velikega misleca našega bratskega naroda češkega. Priznati se mora, da je Masaryk poleg velikega ruskega pisatelja in modrijana Tolstega oni veleum, ki je s svojim duhom prepojil vso sedanjo moderno slovansko javnost. Prepričani smo torej, da bo tudi naše delavstvo pokazalo največje zanimanje zanj in njegove življenske nazore ter prihitelo v najmnogobrojnejšem številu k predavanju in to tembolj, ker se je Masaryk vedno in vselej pokazal kot najiskrenjši prijatelj delavstva.

d— **Narodni delavci v prosti luki**, organizirani v N. D. O., prirede v nedeljo, dne 3. aprila t. l., svo o narodno veselico s petjem itd. v dvorani „Kons. društva“ v Rojanu. Spored je zelo obširen in prav zanimiv. Začetek ob 5. pop. Vstopnina za moške 30 nč., za ženske 20 nč. Slovensko delavstva Trsta in okolice pozivljamo, da se udeleži te veselice v čim najobilnejšem številu in tako pokaže svojo solidarnost s svojimi sotovariši ne samo v slučaju resnega boja za obstanek, temveč tudi tedaj, ko gre zato, da delavec-trpin po težkem trudu odpočije in v veseli tovariški družbi razvedri. Pričakujemo torej, da se bodo v nedeljo prostori „Konsumnega društva“ v Rojanu napolnili našega slovanskega delavstva.

d— **Javna zahvala**. Podpisani se zahvaljujem podpornemu društvu „Samopomoč“ za podporo 20 K, ki sem jo prejel dne 26. marca t. l.

Mihael Križmančič
Zg. Čarbola 695.

Organizacijske zadeve.

o— **Skupina N. D. O.** — „plinarna“ ima svoj sestanek v soboto, dne 2. aprila, ob 8. uri zvečer v prostorih čitalnice pri sv. Jakobu. Vabimo vse člane, da se udeleže tega sestanka v polnem številu, ker se bodo na njem razpravljale zelo važne stvari tičeče se delavskih razmer v plinarni. Pristop k sestanku imajo samo člani skupine in po njih vpeljani tovariši.

Strokovni tajnik.

o— **Vsem podružnicam in skupinam**. Pozivljam ponovno vse podružnice in skupine, da mi nemudoma dološljejo podatke o številu članstva, rednega in nerednega, zadnji čas pa do 10. t. m.

Strokovni tajnik.

o— **Izredni občni zbor skupine N. D. O.** — Lloyd se vrši v soboto dne 9. t. m. v društvenih, oziroma čitalniških prostorih pri sv. Jakobu in sicer točno ob 8. zvečer. Dnevni red: 1. volitev skupinskega odbora, 2. razno.

Iz Pule.

p— **Što to znači?** Doznajemo, da je protiv jednom poduzetniku, koji podržava poslovne odnošaje sa mornaricim, bila prikazana još prije mnogo vremena prijava radi raznih neurednosti. Kako se pak sada čuje, ista je bila zabašurena, premda mornarica znade tako strogo postupati protiv svojih radoika radi najmanje malenkosti. Zar su tu pomogli kumovi, ili je pako u čijem interesu, da se zabašuri stvar. Do potrebe biti ćemo jasniji.

p— **Uvijek isti ili mistifikacije social-demokrata**. U jednom od prošlih brojeva prikazali smo uspjeh N. R. O. u pitanju stanova, koje toliko tišti naše radništvo. Iznijeli smo odgovor uprave mornarice na predstavku N. R. O. za gradnju radničkih stanova, kojim može da N. R. O. bude potpuno zadovoljna. U istom člančiću opazismo dopisniku „Lavoratora“, koji se je tužio, da su radnici arsenala zlovoljni, jer im mornarica nije dala nika-

kav odgovor, da to nije istina, jer da arsenalno radništvo znade, da je taj odgovor uzsljedio, po tom da znade, da je svojom predstavkom uspjelo. Nu u predzadnjem „Lavoratoru“ od 12. p. mj. čitamo člančić „A Pola come a Trieste“, u kojem bi dopisnik htio imputirati N. R. O., da se diči tudjim uspjesima, tvrdeći da se gradnja radničkih stanova sa strane ima samo zauzimanju socialista zahvaliti. Da pokažemo svu bezočnost, kojom hoće da zavaraju neupućenu javnost, napomenut ćemo samo ove date: N. R. O. obdržavala je sastanak protiv pomanjkanja stanova 28./11. pr. god., te je predstavku uručila 2./12. u ruke lučkog admirala, dočim do tog dana socialiste nijesu svoju predstavku bili podnijeli. U „Lavoratoru“ 12./2. 1910 tuže se socialisti, da im uprava mornarice ne odgovara, a N. R. O. je već 20./1. 1910 primila odgovor, datiran 19. istog mjeseca, dakle ništa manje već 23 dana prije, nego se oni potužuju na postupak. I sada bi ta gospoda htjela prikazati uspjeh N. R. O. kao njihov uspjeh. Prepuštamo čitateljima, da sude, kako bi se nazvao ovaki postupak. Čeljad, koja na mistifikaciji osniva svoj rad, ljudi koji govore o slobodi, a u suštini su najgori teroriste, htjeli bi nama predbacivati prisvajanje tudjih uspjeha. To nije naš običaj, još manje je vješati uspjeha na veliko zvono. Jer da smo to htjeli, bili bi davno učinili, ako pak sada činimo, prisiljeni smo radi obavješćivanja javnosti. Naša je svrha samo pomoći radniku. Njihova pak je izrabiti svaku prigodu, osobito radničke potrebe u svoju strančarsku korist. To su i u pitanju stanova najbolje pokazali. Držali su gromopucatelne govore, samo da se prikažu kao zagovornici radničkih interesa, ali kad je bilo poradići za te interese, onda im je to bila deveta briga, kako se je i u općinskoj uoravi pokazalo, gdje se je njihov zastupnik istom tada sjetio skupće živeža i pomanjkanja stanova, kada je došla na dnevni red resolucija skupštne N. R. O. Mistifikatori uvijek i svuda!

p— **Naša skupština i social-demokrati**. Na drugom mjestu donasmo izvještaj o skupštini i o buri, koja je nastala kod govora socialiste Furlana, koji je htio braniti postupak socialdemokrata u kot. bolestničkoj blagajni. Ovdje hoćemo da se osvrnemo samo na „Lavoratora“, koji se u zadnje doba češće bavi s nama, koje ne priznaje. Naš očiti i veliki napredak u zadnjem vremenu ne da mu mira. Počeli smo radnom narodu odkrivati pogubni rad socialdemokrata i to ga ljuti. Pojmimo, samo mu pomoći ne možemo, jer zla djela govore jasnije nego svi naši govori. Nego u ovim vijestima služi se oprobanom metodom izvrćanja i laganja. Tako u zadnjem (23. p. mj. broju) govoreći o našoj skupštini kaže, da

„ubijamo vrijeme“. Drago nam je znati, da je razpravljano o pomanjkanju stanova za socialdemokrate ubijanje vremena. Dalje ne spominje ništa o uspjehu svog druga Furlana, dapače hoće zabašuriti njegov nastup iztjučiti „è un peccato non potervi assistere ai comizi domenicali“. Nama ne treba nedjelje za saziv skupštine, jer naše radništvo pristupa na skupštine i u radni dan.

Što se tiče „dello scarso uditorio“, to mislimo, da je sudrug Furlan bio tako uzbuđen, kako smo ga i vidjeli, da nije mogao da razpozna slušateljstvo osobito u prisposobi sa prazninom kojom je zjevala njihova dvorana isto popodne na predavanju.

Zelili bi samo, da nam „Lavoratore“ kaže, kako bi oni nazvali učestvovanje, koje je bilo na našoj subotnoj skupštini, da je bilo to kod njih. Što ćemo valja im oprostiti, jer ipak naš napredak ih grdno peče i znadu da je njima na štetu.

p— **Kako social-demokrati postupaju sa hrvatskim jezikom u kot. bol. blagajni**. Ove godine dobili su social-demokrati u ruke upravu kot. bol. blagajne kojom su do onda upravljali taljanski liberalci.

Sa gledišta radničkih interesa to je svakako bole, jer će barem socialdemokrati radi svojih pristaša morati da pravednije postupaju sa radništvom, koje je prisiljeno da se utječe lječničkoj njezi. S druge strane pomišljali smo, u upravi ima i „jugoslavena“ i oni će, barem radi javnosti, zastupati interese radnika našeg jezika, premda u velike sumnjamo.

I zbilja naša je sumnja bila potpuno opravdana, jer nemasmo mnogo čekati, da ih vidimo na djelu.

Do sada pod taljanskom upravom bile su tiskanice trojezične, sada pako pod upravom internacionalnih socialdemokrata i uz odobrenje „jugoslavenskih“ takve su sve zamijenjene čisto taljanskim.

To najbolje dokazuje njihovu pravednost i „jugoslavenstvo“. Otimanje jednog našeg prava bila je prva briga naših socialdemokrata.

Druga pako stvar, koju ćemo isto pitati naše „jugoslavene“, je ta. U natječaju za činovnička mjesta kod kot. bol. blagajne bilo je javljeno, da treba poznavati zemaljske jezike. Pitamo mi, tko od novoimenovanih činovnika znade hrvatski, osim lječnika, koji je samo radi toga imenovan, jer je pristaša njihove stranke.

Na taj način zastićuju naša prava „jugoslavenski“ sudrugovi, a mi im dovijemo: nastavite samo dalje, dok vas svi ne upoznađu, kao što vas je većina poznala, kad ste glasovali za dra. Rizzi protiv Dra. Laginju

Dalje na četrti strani.

Najveća slovenska manifakturna trgovina v Trstu.

Križmančič & Breščak

ulica Nuova št. 37.

U zalogi se nahaja velikanska izbira vsakovrstnega modernega blaga, za spomlad in leto, moške in ženske obleke, raznovrstno perilo, preproge zavese itd. Velikanska izbira vsakorsne drobnarije, za šivilje in krojače vse po najnižjih konkurenčnih cenah.

Udom N. D. O. dajeva 10% popusta

☐ Priporoča se kot Slovena slav. občinstvu za najbolnejši obisk. ☐

Delniška glavnica:
K 15,000.000.
Telefon 19-95.

OSREDNJA BANKA

ČEŠKIH HRANILNIC

Vlog okoli:
K 100,000.000
Naslov za brz.: SPOROBANKA

Podružnica v Trstu — Piazza del Ponterosso 3.

4%

vloge na knjižice.

MENJALNICA. — BANČNO TRGOVANJE VSEH VRST. — Centrala denarnih

zavodov avstro-ogrskih. — Izdaja sirotinsko-varne 4% bančne obligacije.

Premijene vloge

4 3/4%

Konsumna zadruga N. D. O.

Prodajalne: ulica Bosco 17.

II. ul. Miramare

Telefon: št. 23-21.

III. v Škednju.

Čisti dobiček tega Vašega prvoga go-
spodarskega podjetja je namenjen le
Vam in Vaši sveti stvari!

DOPISI.

Iz Zagorja. (Še nekaj Čobalu za velikonočne pirhe!) Kakor je običajno po Slovenskem, si delimo prijatelji med seboj pihe in si želimo drug drugemu vesele velikonočne praznike. — Ravno tako želimo tudi tem potom našemu vrlemu vodji socijev kapitalistu Čobalu, veselo Alelujo. Obenem hočemo tem potom izreči dopisniku „Slov. Naroda“ naj pristranejšo zahvalo in to posebno mi odjemalci blaga v „Čobalovem konsumu“, ker nam je vso stvar tako lepo pojasnil in pa povedal, kako dobičkanosno politiko vodi oče Čobal. Čuli smo o tem že mnogokrat, a verovati nam ni bilo možno, da bi se mož, ki živi takorekoč od „milosti“ rudarjev, mogel na tak lep način narediti gluhga. Vprašati pa vendar hočem: kdo je pač kriv na celi stvari? Ni li mar kriv odbor? Vi odborniki, zakaj smo vas pač izvolili? Mar zato, da nam pomagata, ali da pomagate Čobalu „gospodariti“. Pač se je potem lahko tako-le posmehoval dopisu tega lista v štv. 7. z dne 18. svečana t., v katerem se mu predbaciva njegov mastni zaslužek: „Ha, kaj, jaz imam 150 kron! Imam še več! Moja hčerka ima 60 kron? Ima tudi še več! Kaj ste pa hudiči zraven dali? Nič niste dali!“ Miha! Se li moreš spominjati, kje si to „govoril“? Menda misliš, da bi ti tudi mi skladali v žep svoj težko zasluženi denar, da bi se potem lažje potrošile še večje svote pri volitvah.

V nedeljo, dne 13. sušca t. l. je bil javni shod N. D. O. Na tem shodu nam je tov. dr. Mandič pojasnil stališče N. D. O. itd. Za njim je dobil besedo znani „kričač misijonar“ Čobal. Ta človek ti je govoril, ali bolje rečeno na vse grlo kričal in čenčal o vsem drugem, le odgovarjal ni. Izpotal se je na že pred 14 leti umrli gospodu Medvedu. Pripovedoval je o nekem Rinaldiju, da je bil prvi, ki je v Zagorju ustanovil društvo „Sokol“, da so se ga pa potem izogibali in ga zaporedoma zapuščali. Seveda, kaj je na tem resnice, dobro vemo. Resnica je, da je bil mož z dušo in telesom navdušen za socialno-demokratsko stranko ter je zanjo žrtvoval vse svoje moči seveda kakor to stori vsak pravi socialni demokrat, da ima potem poleg več ali manj koristi. Resnica je, da je bil prvi, ki je zasedel mesto, katero sedaj že več let zaseda Miha. Ko je Rinaldo posedel to mesto, so se takoj vzbudile v prebrisani glavici Čobalovi „dobre“ ideje: Kaj ko bi jaz tega človeka izpodrinil, gotovo pače potem meni v roke mastna služba“. Poslušil se je raznih pripomočkov. Prišel je na vse načine izpodrivati ubogega Rinalda. Vse mu je prišlo prav, vpil je nad njim n. pr.: Smrkovec, ako se mi sam ven ne spraviš, te bom jaz ven vrgel itd.“ Prišlo je tedaj res tako daleč, da je bil Rinaldo ob službo in brez vsake milosti z ženo in peterimi otroci postavljen na cesto. Vsega tega je bil kriv Čobal, kateri je bil tedaj vodja socialno demokratske stranke. Tako je postal Miha vodja ali bolje rečeno „šef“ konsumnega društva.

Miha, mogoče si celo stvar že pozabil, zato je ako se ti stvar ne zdi resnična, kar pred sodnijo z menoj. Kajti sodnija je tebi to, kar je delavcu skleda, vode. Pri sodnji si izperes svojo črno dušo. Vsak človek ki noče trobiti v tvoj rog, se mora pred sodnijo zagovarjati. Kaj ne, Čobal, tudi ženskam ne prizanašaj. Dobro vemo, da se na potapljačih se ladji človek oprime vseh pripomočkov, samo da si

še rši življenje. Tako tudi vemo, da je sodnija geslo človeka, ki je s culico v rokah privandral v našo zagorsko dolino.

Nadalje so na shodu tudi tvoji ljubljenci steklarji, kakor n. pr. Sitar, pokazali vso svojo oliko. To človeče se je predrznilo kričati „pfuj, pfuj!“ na vse grlo. Sram te bodi, mož, ki bi bil rad občinski odbornik, pa tako kažeš svojo oliko. Ali sta mar bila najeta ti in pa znani krošnjar z „Naprejem“ Capuder? Capuder je tudi mož že precej v letih, bil bi pač lahko bolj pameten. Ako bi mi tako nastopal, kakor Čobal, ter se posluževali takih sredstev, kakor on, bi se lahko tudi vama preskrbelo stanovanje za praznike v Litiji. Svetujemo ti pa, Capuder, da naučiš svojega na pol že divjega sina sedmo božjo zapoved. Mislim, da veš kaj tista prepoveduje, da ne bo več po prestah segal.

Nadalje omenil je gospod Čobal v svojem „govoru“, da je on tedaj, ko so gospodje pri N. D. O. še sedeli po šolah, že po shodih hodil. Mogoče bi bilo bolje zanj da bi bil povedal, da je on tedaj, ko so se gospodje že po šolah učili, v Trbovljah v pepelu ležal, skoraj popolnoma bosonog ter grel svoje od mraza otrple ude.

Ne smemo pa pozabiti Čobalovega soseda, katerega Čobal sovraži iz dna svoje črne duše. Ta gospod je tukajšnji občinski tajnik Keršnik. Seveda pritrjujemo Čobalu. Kaj pa je tak človek kakor je Keršnik nasproti kapitalistu Čobalu. Keršnik je kvečjemu obiskal kako meščansko šolo, bil je stražmojster pri orožnikih in sedaj slušbuje kot občinski tajnik. A gospod Čobal je pa seveda izvršil univerzo tam pri Preboldu ter potem, ko je prišel iz šole domov pomagal očetu oglje žgati. To je potem samoobsebi umevno, da ga Keršnik ne doseže. Le tako naprej Mihec! Prepričan bodi, da niti ene besede ne ostanemo dolžni. Ako bi ti slučajno kaj ne bilo po volji, kar pred sodnijo me pokliči. Prepričan sem, da se bodeš čudil, kdo stopi tam pred tebe.

Hočem slednjič še to le omeniti. Bo že nad 2 leti, kar obstoji v Zagorju gasilno društvo. Tudi pri tem društvu pokazala sta dva socija svojo ljubezen do bližnjega. Ule je komaj malo ogledal brizgalno, računal je že 9 in Repovž pa 8 K. Taka je požrtvovalnost socijev do svojega bližnjega. Lepo od vaju, le tako dalje in kmalu bode ta premoženju postala Čobalu enaka. Vprašati vaju hočem, ali sta pri društvu, da imata od društva dobiček, ali pa da branita ob nesreči požarja svojega bližnjega premoženje? Gasilnemu društvu priporočamo, da se z imenovanima pobota, za vsak slučaj predno izbruhne kak požar. Toliko za danes o naših socijih.

Zagorski narodni delavec.

Odgovorni urednik: ŠTEFAN KOS.
Lastnica in izdajateljica: NARODNA DELAVSKA ORGANIZACIJA v Trstu.
Tiska: TISKARNA „EDINOST“ v Trstu.

Podpisani naznanja sl. občinstvu, da je prevzel

pekarno in sladščičarno

ul. Molin Grande štv. 9.

kjer ima na razpolago trikrat na dan svež kruh in razne sladščičice, potice itd.

Udani Josip Taučar.

Članom N. D. O. pozor!

Poslužite se vsi ur in zlatanine

v ulici del Rivo 26

Velika zaloga žepnih in stenskih ur ter vsakovrstne zlatanine. Izvršuje vsako popravo, ter jamči za 2 leti.

Članom N. D. O. so znižane cene.

udani **Alojz Povh, urar.**

Zaloga likerjev v sodčkih in butilkah

Jakob Perhac

TRST — Via delle Acque — TRST

Veliki izbor vsakovrstnih najfinjših in starih vin v butilkah. Postrežba točna. Cene zmerne. Se priporoča svojim rojakom za naročbe bodisi na debelo ali na drobno za razne slavnosti, poroke, krste, družinska pogoščenja itd. Za poletni čas se priporoča malinovec in tamarindo.

Tomo Kelemenic

krojač

ul. Giulia št 31. I. ndst.

priporoča svojo moderno urejeno krojačnico v kateri se izvršuje vsa dela spajajoča v krojaško obrt. — Cene zmerne
Svoj k svojim!

OOOOOOOOOOOOOOOOOOOO

Filip Ivanišević

: zaloga dalmatinskega vina :

lastni pridelek v Jesenicah pri Omišu
v ulici Valdirivo 17 (Telefon 1405)
v kateri prodaja na malo in veliko. — Nadalje priporoča slav. občinstvu svoje gostilne „All' Adria“ ul. Nuova štv. 11 in „Al fratelli dalmati“ ulici Zudecche štv. 8 v katerih toči svoja vina I. vrst

OOOOOOOOOOOOOOOOOOOO

.. Usi Slovenci v slovensko trgovino! ..

V. DOBAUSCHEK

TRST, ul. Glosuè Carducci 11 (prej ul. Torrente), TRST.

Zaloga izgotovljenih oblek in perila za moške. Kupujem v veliki množini od prvih tovarn, prodajam mnogo in imam male stroške ter mi je tako omogočeno prodajati po

neverjetno nizkih cenah

Za novo sezono, velikanski prejemki blaga, 5000 oblek za moške in dečke od K 14. — do 60. — Izven tega bogata izbira. kostumov, površnikov, jopičev, telovnikov, hlač, srajc, jopič, spodnjih hlač, nogavic, ovratnikov, manšetov, halj, montur (terlis) in vsih drugih predmetov za moške.

Specijaliteta lastnega izdelka za delavce; srajce z kormonskega exforta ter močne hlače in spodnje hlače.

Zgotovljajo se obleke za moške po meri.

Lasna krojačnica.

Use po nizkih cenah.

Govori se slovensko.

Priporočam se na najtopleje za Vašo blagohotno podporo.

AUSTRO-AMERIKANA - TRST

Redna brzoplovba mej Trstom, Italijo, Grško, Severno in Južno Ameriko.

Prvi odhodi iz Trsta:

9. aprila parnik „Oceana“ Novi-York via Patraso-Palermo.

14 aprila parnik „Atlanta“ v Buenos-Aires via Almeria-Las Palmas.

Veliki transatlantski parniki z dvojnimi vijakom, preskrbljeni z obširnimi in luksoznimi

instalacijami, za potnike I. in II. razreda. — Marconijev brzojav.

Za informacije se je oglasiti pri ravnateljstvu v Trstu, ulica Mollia Ploccolo št. 2. ali pa h kateremu si bode agentu ali korespondentu družbe.

Podpisani priporoča sl. občinstvu svojo

žganjarno

ulica Petronio številka 1.

A. B

OOOOOOOOOOOOOOOOOOOO

KUPUJTE VSI

Kolinsko kavino primes!

OOOOOOOOOOOOOOOOOOOO

VINKO SKERK

PEKARNA in
SLADŠČIČARNA

TRST, ul. Acquedotto 15,
podružnica ul. Miramare 9.

V moji pekarni se vdobi vsaki dan trikrat frišen kruh in se dovaža vsak čas tudi na dom. Dobi se tudi najfinejše moke iz najboljših mlinov biškote in posebno pa specijaliteto za čaj. — Dobi se tudi veliko izbero butelj rum in vsake vrste čaja ter vse to po najnižji ceni. Spoštovanjem VINKO SKERK.

-- JADRANSKA BANKA v TRSTU --

Via della Cassa di Risparmio št. 5 (lastno poslopje).

KUJUJE IN PRODAJA

VREDNOSTNE PAPIRJE
(RENTE, JBLIGACIJE, ZASTAVNA PISMA,
PRIJORITETE, DELNICE, SREČKE i. t. d.)

VALUTE IN DEVIZE

PREDUJMI NA VREDNOSTNE PAPIRJE IN BLAGO
LEŽEČE V JAVNIH SKLADIŠČIH.

Eskomt menic in inkaso, borzna naročila

SAFE-DEPOSITS

Promesse k vsem zrebanjem. — Zavarovanje srečk.

Menjalnica

4 1/4 0

VLOGE NA KNJIŽICE

— TEKOČI IN ŽIRO RAČUN —

VLOŽENI DENAR OBREŠTUJE

SE OD DNE VLOGE DO DNE VDIGA. : : :

STAVBNI KREDITI - KREDITI PROTI

DOKUMENTOM VKRCANJA. —

Uradne ure. 9 — 12., 2.30 — 5.30. — Brzjavlj.: „JADRANSKA“ — Trst. — Telefon: 1463 in 973.